

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“สิลพุตปราคาสัญญชน—สภาพธรรมที่ผูกพันไว้ในวัฏฏะ

คือการลบล้างยึดถือในข้อวัตรปฏิบัติที่ผิด”

สิลพุตปราคาสัญญชน อ่านตามภาษาบาลีว่า สี - ลับ - พะ - ตะ - ปะ- รา - มา - สะ - สัน - โย - ชะ - นะ] มาจากคำว่า สิล (ในที่นี้ คือ ความประพฤติดันเป็นอกุศล เช่น ประพฤติอย่างปกติของสุนัข บริโภคอาหารที่วางไว้บนพื้นดิน เป็นต้น) [ซ้อน พ] พต (พต ข้อวัตรปฏิบัติที่ผิด ภายนอกพระธรรมวินัยนี้) ปราคาส (การยึดมั่น, การลบล้างยึดถือ, การถือไปในช่วงที่เป็นอย่างอื่นคือผิดจากความเป็นจริง) กับคำว่า สัญญชน (สภาพธรรมที่ผูกพันให้เป็นไปในวัฏฏะ ทำให้มีการเกิดวนเวียนไปในสังสารวัฏฏ์ต่อไปอย่างไม่จบสิ้น) รวมกันเป็น สิลพุตปราคาสัญญชน เขียนเป็นไทยได้ว่า สิลพุตปราคาสัญญชน (สิลพุตปราคาสัญญชน ก็ความหมายเดียวกัน) หมายถึง สภาพธรรมที่ผูกพันหมั่สั่วไว้ในวัฏฏะ คือ การลบล้างยึดถือในข้อวัตรปฏิบัติที่ผิด ซึ่งเป็นความเห็นผิดอย่างหนึ่งที่เห็นว่าการประพฤติดตามข้อวัตรปฏิบัติอย่างนั้นๆ จะเป็นไปเพื่อความพ้นทุกข์ เช่น การทำตามคำของครูอาจารย์ที่ให้นั่ง ให้เดิน ให้ยืน แล้วคิดว่าจะพ้นหนทางแห่งการรู้สภาพธรรมตามความเป็นจริง การอาบน้ำล้างบาป การจัดจ้องสภาพธรรม การทรมานตนให้ได้รับความลำบาก เป็นต้น แต่ความจริง นั้นไม่ใช่หนทางแห่งความพ้นทุกข์ แต่เป็นเหตุให้พอกพูนความเห็นผิด ความติดข้องและความไม่รู้ให้มากยิ่งขึ้น ทำให้เวียนว่ายตายเกิดต่อไป ข้อความในพระอภิธรรมปิฎก ธรรมสังคณีปกรณ์ แสดงความเป็นจริงของสิลพุตปราคาสัญญชน ไว้ ดังนี้

สิลพุตปราคาสัญญชน เป็นไฉน ? ความเห็นว่า ความบริสุทธิ์ ย่อมมีได้ ด้วยศีล ด้วยพรต ด้วยศีลพรตของสมณพราหมณ์ในภายนอกแต่ศาสนานี้ ดังนี้ ทิฏฐิ ความเห็นไปข้างทิฏฐิ ปาซัฏฐิคือทิฏฐิ กันตารคือทิฏฐิ ความเห็นเป็นข้าศึกต่อสัมมาทิฏฐิ ความผันแปรแห่งทิฏฐิ สัญญชนคือทิฏฐิ ความยึดถือ ความยึดมั่น ความตั้งมั่น ความถือผิด ทางชั่ว ทางผิด ภาวะที่ผิด ลัทธิเป็นบ่อเกิดแห่งความพินาศ การถือโดยวิปลาส มีลักษณะเช่นว่านี้อันใด นี้เรียกว่า สิลพุตปราคาสัญญชน

ธรรม เป็นสิ่งที่มีจริง พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ตามความเป็นจริงแล้วทรงแสดงความจริง เพื่อประโยชน์แก่สัตว์โลกจะได้มีความเข้าใจอย่างถูกต้องตรงตามความเป็นจริง ไม่ว่าจะกล่าวถึงอะไร ก็ไม่พ้นไปจากธรรมที่มีจริงเลย ไม่ว่าจะเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส รู้สิ่งที่กระทบสัมผัสกาย ติดข้อง โกรธ เป็นต้น รวมไปถึงความเห็นผิดที่ลุ่มคล้ำยึดถือในข้อวัตรปฏิบัติที่ผิด ก็เป็นธรรมที่มีจริง เวลาที่ความเห็นผิดเกิด ก็เกิดร่วมกับจิตที่เป็นอกุศลประเภทที่มีโลภะเป็นมูล นี่คือการเป็นจริงของธรรมที่เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใครทั้งสิ้น ซึ่งตราบไต่ที่ยังไม่ได้ดับความเห็นผิดได้อย่างเด็ดขาด ก็ยังมีเหตุปัจจัยทำให้เกิดความเห็นผิดประเภทนี้เกิดขึ้นได้

สัลลพตปริมาสาสัณฺเณวณฺณ เป็นความเห็นผิดที่ลุ่มคล้ำยึดถือในข้อวัตรปฏิบัติที่ผิดว่าเป็นหนทางถูกต้อง เป็นไปเพื่อความพ้นทุกข์ เป็นหนทางที่พ้นจากกิเลสได้ แต่ความเป็นจริงแล้วไม่ใช่หนทางที่ถูกต้อง ไม่เป็นไปเพื่อการรู้สภาพธรรมที่กำลังมีกำลังปรากฏในขณะนี้ กล่าวโดยสภาพธรรมแล้ว เป็นทิฏฐิเจตสิก (มิจฉาทิฏฐิ) ผูกพันหมุ่สัตว์ไว้ในสังสารวัฏฏ์ ทำให้มีการเวียนว่ายตายเกิดต่อไป มีตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงมีกำลังมาก มีการเข้าสำนักปฏิบัติทำตามคำของครูอาจารย์เพราะเชื่อในลัทธิครูอาจารย์ ประพฤติวัตรต่างๆ ที่ผิดคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง เป็นต้น และที่ละเอียดยิ่งไปกว่านั้น แม้ขณะที่มีความเห็นว่า จะต้องจัดจ้องที่สภาพธรรม มีตัวตนที่จะพยายามทำเพื่อรู้สภาพธรรมในขณะนี้ อย่างนี้ก็เป็นสัลลพตปริมาสาสัณฺเณวณฺณ เพราะเหตุว่า ไม่ได้เข้าใจความเป็นอนัตตาของสภาพธรรม คือ สภาพที่ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัวตน ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใครทั้งสิ้น กุศลและความเจริญใดๆ จะเกิดขึ้นจากการประพฤติปฏิบัติที่ผิดไม่ได้เลย เมื่อทำผิดแล้ว มีแต่จะทำให้พอกพูนสิ่งที่ผิด คือ อกุศลธรรม มีความติดข้อง ความเห็นผิด และความไม่รู้ต่อไป

แต่ละคนก็มีอกุศลมากด้วยกันทั้งนั้น มีความติดข้อง ความเห็นผิด และความไม่รู้ ถ้าหากว่าไม่อาศัยการฟังพระธรรมศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ก็ไม่มีทางที่จะมีความเข้าใจถูกเห็นถูกแล้วขัดเกลาละคลายความติดข้อง ความเห็นผิด และความไม่รู้ได้ แต่ถ้าได้ฟังพระธรรมศึกษาพระธรรม สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูก ก็สามารถขัดเกลาละคลายได้ จะเห็นได้ว่าในสมัยพุทธกาล ก็มีผู้ที่เคยมีความเห็นผิดประพฤติปฏิบัติผิดมาก่อน เคยลุ่มคล้ำยึดถือในข้อวัตรปฏิบัติที่ผิดมาก่อน แต่พอเหตุปัจจัยพร้อมได้ฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เกิดความเข้าใจถูกเห็นถูกเป็นปัญญาของตนเอง ก็สามารถขัดเกลาละคลายจนกระทั่งสามารถดับความเห็นผิดได้ ถึงความเป็นพระโสดาบันไม่กลับไปหาความเห็นผิดปฏิบัติผิดอีกต่อไป เพราะเหตุว่าละได้แล้ว ตลอดจนถึงสามารถอบรมเจริญปัญญาต่อไปแล้วดับกิเลสทั้งหลายทั้งปวงอย่างหมดสิ้นถึงความเป็นพระอรหันต์ได้ นี่คือการของพระธรรม ที่น่าอัศจรรย์เป็นอย่างยิ่ง ทำให้ผู้ที่ได้ฟังได้ศึกษาเกิดความเข้าใจถูกเห็นถูกเป็นปัญญาของตนเอง สามารถละทิ้งในสิ่งที่ผิดแล้วถือเอาในสิ่งที่ถูกต้องได้

ถ้าไม่ได้ฟังไม่ได้ศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ขาดการพิจารณาไตร่ตรองในเหตุในผล ไม่มีทางที่จะเข้าใจความจริง ย่อมจะโอนไปคล้อยไปในหนทางที่ผิดได้ ผู้ที่จะดับสืลัพพตปราคาสัญญะได้อย่างเด็ดขาด ต้องเป็นพระอริยบุคคลชั้นพระโสดาบัน ดังนั้น เมื่อยังไม่รู้ ยังไม่เข้าใจสิ่งที่มีจริงที่กำลังปรากฏในขณะนี้ จึงต้องเริ่มฟัง เริ่มศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง จนกว่าจะค่อยๆ เข้าใจขึ้น และเมื่อมีความเข้าใจไปตามลำดับ ก็จะทำให้มีความมั่นคงในการอบรมเจริญปัญญา เพื่อความเข้าใจถูก เห็นถูก ในสภาพธรรมตามความเป็นจริงยิ่งขึ้น เพราะธรรมคือขณะนี้ ไม่ต้องไปแสวงหาธรรมที่ไหน มีอยู่ทุกขณะ ดังนั้น ในชีวิตประจำวันจะขาดการฟังพระธรรมไม่ได้เลยทีเดียว ซึ่งเป็นขณะที่มีค่า เป็นขณะที่ประเสริฐที่สุดในชีวิตที่จะทำให้ปัญญาค่อยๆ เจริญขึ้น

ชมรมบ้านจิมมะ มศพ. : www.dhammahomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗